

Održavljeno i uprava
JUGOSLAVIJA, Ečkačeva 45
ZAGREB, Mlinska kosa 28a.
Telefon 87-80

Održavljeno i uprava
za Slovenijo in slovenski del
»alijske Krajine

GLASILLO SAVEZA

JUGOSLOVENSKIH

EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

LOŠI SLUGA GOREG GOSPODARA

O gospodinu doktoru Antu Tresiću Paviliću, hrvatskom pjesniku, političaru, diplomati u dalmatinskom milioneru, već smo pisali. Prisiljeni smo da se ponovo osvrnemo na djelovanje toga gospodina, iako nam prostor našega lista ne dozvoljava da se opisujemo pozbavimo ličnošću tog književnog, političkog i diplomatskog penzionera. Jer ovog puta, ličnost nas se ne tiče, a ni ostala naša javnost ne bi vodila računa o tom hrvatskom milioneru, da on lijepo starački drženja u započetku ili da se vozik u svom skupocjenom Rols Roycu. Pa i dospodin doktor Tresić-Pavićić svoje filofašističke izlijive vrši u svojem užem kruštu, ni tada nas se ta postoljavo Mussolinijev ne bi ticao. Ali taj gospodin osjećajući staraku potrebu da svakog malog vremena obječodani po koju senzaciju u dnevnoj štampi, i da uz to napadne nas, emigrante.

Ta senzacija gospodina doktora sastoji se u tome što je u spiskom »Adranikom dnevniku« ustvrdio da se pojavljuju našeg naroda pod Italijanom popravio, zahtijevajući dubokoj i dalekovidnoj politici koi intuiciji Ducca. Napada, dakako, nas i pozivaju se na svoju prošlost odbijajući s indignacijom od sebe naše napade, pod vodstvom Urbančevog čitanja Tresićevog predavanja u Trstu, u kojem je tvrdio da Italija ima pravo na mjestance u Africi. Da je taj članak dra Tresića Pavićića ostao samo u »Adraniku dnevniku«, ne bi trebalo to ni spominjati. Jer citateli tog lista u Dalmaciji i u ostalim našim krajevinama, a naročito »ovdje u Zagrebu, poznaju vrlo dobro tog gospodina i njegove mnogobrojne podvige, a da bi ga ozbiljno shvaćali.

Međutim je Ministarstvo za stampu i propagandu u Rimu taj pasus o našem narodu pod Italijanom i nama u emigraciji prevelo i poslalo fašističkim listovima. To su objavili do sada, koliko nam je poznato, samo zadarski »San Marco« i puljski »Corriere istriano«. Čak i tričanski listovi kojima stoje na ščiti prijatelji Tresićev Rino Alessi, nisu smatrali potrebnim da to objave. Tresićev najnoviji podvig je, dakle imao odjeka jedino u dva lokalna listića, koji imaju specijalan zadatak da se nažravljaju našim bore protiv našeg naroda pod Italijanom, protiv nama u emigraciji i protiv Jugoslavije.

»Corriere istriano« donosi taj pasus iz Tresićeva članka pod velikim naslovom preko tri stupca: »I fuorusciti istriani bollati da poeta Croato Tresić-Pavićić (Istarske izbjeglice žigosane od hrvatskog pjesnika Tresić-Pavićića) a zadarski »San Marco« donosi to isto pod naslovom: »Il poeta Croato Tresić-Pavićić calunioso dei fuorusciti istriani perché difende l'Italia« (Hrvatski pjesnik Tresić-Pavićić oklevan od istarskih izbjeglica zato što branit Italiju). I jedan i drugi list se u početku obraća na nas. Tako »Corriere istriano« kaže, u početku: »Una banda istarskih izbjeglica koja ima svoje gnezdo u Zagrebu, a za svoje glasilo listić s imenom »Istra«, dok nas »San Marco« malo pristojnije nazivaju »Istarskim irredentistima koji imaju svoje gnezdo u Zagrebu...«

Iz tog Tresićevog članka donose i jedan i drugi list našim slovima i ovaj pasus koji glasi:

«Gli italiani, popolo di gran lunga superiore per cultura al nostro, soffrono che terre, da secoli caratterizzate da lingua e sangue latino (come la Corsica, Malta, Nizza, Savoia, la Dalmazia) rimangono sotto il dominio straniero.»

Dalmacija je Ministarstvo u Rimu nadodalo Tresićevu članku.

Taj »čitirani pasus ne komentiramo. To ostavljamo Dalmatinima i Ministarstvu vanjskih poslova, nadleživim pod kojim spada penzionirani jugoslovenski ambasador dr.

»Svakako to nisu dogadjaji (t. j. postupak sa Slavenima u Julijskoj Krajini), koji bi mogli da stvore prijateljsku atmosferu između Italije i Jugoslavije.«

SLOVANSKI PREHLED — PRAG.

SLOVANSKI PREHLED PIŠE:

PROTISLAVENSKI REŽIM U ITALIJI JE SMETNJA ZA PRIJATELJSTVO S JUGOSLAVIJOM

»Slovanski Prehled«, koji registrira sve važnije degadjaje među Slavenima, donosi pod gornjim natpisom u broju za februar 1937. g. članak g. Josipa Vuge, stalnog saradnika ovog časopisa. U članku se kaže:

Ono što je još prije malo godina izgledalo nevjerojatno i što uvijek izgleda neskrno t. j. zbljenje i svi više ponuda prijateljstva Jugoslaviji od strane Italije, dobija sada već dosta konkretnije forme, jer je inicijativa u ovoj akciji za izmirenje potekla od samog Mussolinija. Duće je 1. novembra u Milatu izričito rekao da »sada ima dosta vlasti, moralnog, političkog i ekonomskog karaktera da bi se mogli odnos između obiju zemalja izgraditi na bazu stvarnog prijateljstva.«

Na ovaj mog Ducea stihovala je izjednačena talijanska štampa, naročito pogrančnička, svoje žice vrlo pomirljivo. U tršćanskom »Piccole«, dakle listu koji je ranije sam mnogo doprinio kvareniju odnosu između obiju država, dokazivalo je korist od bliznje isti onaj redaktor Rino Alessi koji je nekad veličio paljenje slovenskih narodnih domova u Julijskoj Krajini kao čišćenje!

Nije čudo što je na zaključku Rina Alessija jugoslovenska štampa reagirala s nepovjerenjem. Zato je na Alessiovo mjesto uskoro došao drugi redaktor, koga prošlost ne tereti tako jako, Mario Nordi, bivšibecki dopisnik »Piccole«, koji je nekoliko puta posjetio Jugoslaviju, naročito Beograd, gdje je razgovarao sa vodećim političarima. On je, kaže, tamo stekao ulasku da ide u zgradu današnjeg Zagreba osuđenju na 20 godina težinskih tamnic. Da li je ublažen teror podpredsjednika pogrančnih organa protiv domaćeg stanovništva koje živi neosnovno životom između tvrdjava koje su pod strogom kontrolom? Smrt oca podrijeke Augusta Smotlaka koga je žandar nedavno ubio u okolini Trsta, dozakuo suprotno.

Italija pruža dakle Jugoslaviji ruku na izmirenje ali gotovo istovremeno ukida Visoka trgovacka škola u Trstu (»Revolta«) srpsko-hrvatski jezik kao obilježni predmet i degradira ga na neobični odjel. Odgovara li duhu izmirenja i prijateljstva kulturni kuriozitet da se srednjevjekovna knjiga F. Bevika smješta neodavno u Trstu objavljati samo pod talijanskim naslovom: »Francesco Bev - I morti ritornano ispod koga se tek smjeo da pojavi slovenački podnaslov: »Mrtvi se vraćaju!« (Ime izdavača je ne samo talijanski!) Ta je knjiga kuriozum još i u drugom pogledu: iako imena osam štampanih araka neće u njoj naci ni jednog imena rijeke, gore ili selo, jer je nekadašnja slovenačka imena mjesata zabranili talijanska cenzura.. U drugoj knjizi »Bieg iz življosti« u drugi spisu (Gorizia, Edito dala Unione editoriale Goriziana, što je u stvari Goritski matični) Citamo međutim na 43 strani: »na modrom nebnu plovili nad Carso (!) bijeli oblac...« gdje je mjesto slovenske riječi Kras upotrebljeno talijanski Karso.

Ove su knjige izdale gotovo istovremeno sa članionicama Rina Alessija u kojima su tvrdi da Hrvati i Slovenci u Italiji smiju da čitaju na svom jeziku sve što im je drago. Pozivao se pri tome na činjenicu da je nekult jugoslovenskim listovima opet dozvoljena proglašenja mješanih državnih uprave često putem onemogućavajući redovno razasužavanje u drugi spisi (Gorizia, Edito dala Unione editoriale Goriziana, što je u stvari Goritski matični) Citamo međutim na 43 strani: »na modrom nebnu plovili nad Carso (!) bijeli oblac...« gdje je mjesto slovenske riječi Kras upotrebljeno talijanski Karso.

Sta više na nasilja koja smo već čestito puta u svom listu žigosali, nisu prečista. Richiusovo ulje je tamo još uvijek i na njihovu »neprijateljsku ulogu, ali to znaci zamjenjivati posljedice sa uzačrnom...« Tek pravedni postupak sa Jugoslavenskim manjinom može da očisti atmosferu u kojoj bi končano moglo da pravcate talijansko-jugoslovensko prijateljstvo...«

Mario Nordi je u svom članku osuđujući neke jugoslovenske liste koju stalno ukazuju na fašistički teror, ali na nesreću u istome tome broju »Piccole« iščitavajući Jugoslavenski manjinu da očisti atmosferu u kojoj bi končano moglo da pravcate talijansko-jugoslovensko prijateljstvo...«

Naime, u Postojni i Senožećama na Krasu naredili su kolporterima da vrše slovenačke liste, »Jutro« i »Slovenec« u Jugoslaviju s obrazloženjem da ih niko neće da čita. Istina je međutim stvarno suprotna, kao što to dokazuje bezbrojni put kažnjavanja želju za važenje izvanrednog suda za zaštitu državljana.

Ante Tresić Pavićić, jer to je prvenstveno skript pjesnik Tresić-Pavićić, auktor knjige Dalmatinaca i onih koji vode jugoslovensku vanjsku politiku — a možda i stvar francuske i engleske vlade.

Međutim onaj pasus gdje Tresić-Pavićić napada nas emigrante da smo ostavili na cijeliju svoju užu domovinu i sklonili se u Zagreb, Sušak i Split ostavljujući »neči narod sudsibni«, to se nis i te kako tice. Da je ko drugi to napisao, a ne Tresić-Pavićić i da je to prenijela koja druga štampa, a ne fašistička, mi bi odgovorili postaviti i spomenuti bi sve one prenijene, postriještice i potrovanje od Gortana do Bratulja koji se još-nje — u grobu — otklanja, a ovako upućujemo gospodina diplomatu, koji zna engleski, da pročita knjigu na engleskom »Life and death struggle of a national minority«, o kojoj piše svaki slovenski nefašistički štamper. Tamo će hrvačim hrvatskog pjesnika. — (t. p.)

JUGOSLOVANSKI LISTI U ITALIJI ZOPET PREPOVEDANI

Liubljana, 1. marta 1937. Že deli časa je opazalo, da je fašističnim krogom čimđadi manjih ljudi, da prihajaju u Italiju jugoslovenski listi. Z vsemi sredstvi so skušali preprečiti, da bi se ti listi širili med našim narodom. Da bi ih uradno prepovedali, se niso upali, zato so se zatekali grotzjanim, in nasilju, nasprati prodajalcem in štitaljcem. Često krat pa so liste zapeljali. V petek pa je prisla vest, da je odslj. zopet prepovedano u Italiji ljubljansko »Jutro«. Ni nam znano, ali je bila izdvana podobna prepoved tudi za druge liste. Detektiv je, da so prepovedali pravoni listi, ki so ga naši u Julijski Krajini najbolj čitali. Brzkon je to priprava za morebitna pogajanja, kjer bodo milostno zopet pristali na to, da bode z nova dovolili uvoz naših listova, seveda dokler ih zopet ne prepovede.

POSEBNA KOMISIJA PRI DRUŠTVU NARODOV

Ljubljana, 1. marta 1937. (Agis). »Zvezra društva za Društvo Narodova, ki ima sedež v Zenici je ustanovila posebno podkomisijo, ki naj bi se bavila s sledećimi vprašanjimi:

1. Podkomisija naj poštuje naši narodi, kako bi se vneslo v statut Društva Narodov tudi vprašanje o zaščiti narodnih manjini, česar do sedaj statut ne vsebuje.

2. Podkomisija naj sestavi manjinske komisije iz najvpivljivijih mednarodnih institucij. Ta program so podpisali do sedaj sledeće organizacije, ki imajo za sabo ogromno članov in vplivnih ljudi, ter nekatere veliki znaci, v mednarodni politiki: Interparlamentarna unija, International law association, Zvezra krščanskih cerkva za mir in kontinuitet zgoraj omenjena »Zvezra društva za Društvo Narodov«. V to komisijo so bili izvoljeni sledeči člani: ga. Baker vsm de Bosse, pastor Jeze Quelle te dr. Josip Wilfan, predsednik kongresa narodnih manjini. Sedje podkomisije je v Zenici.

